

บทคัดย่อ

การอนุญาตตุลาการเป็นทางเลือกหนึ่งของการระงับข้อพิพาทนอกเหนือจากการนำคดีขึ้นสู่ศาล โดยเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในนานาประเทศว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการค้าการลงทุนทางธุรกิจระหว่างประเทศ เนื่องจากมีข้อดีหลายประการไม่ว่าจะเป็นในแง่ของความรวดเร็ว การรักษาความลับ เพราะมีการดำเนินกระบวนการที่ไม่เปิดเผยและยืดหยุ่นกว่า การดำเนินคดีในศาล ทั้งยังช่วยลดปริมาณคดีในศาลด้วย นอกจากนี้ คู่กรณียังสามารถเลือกผู้ที่ทำหน้าที่เป็นอนุญาตตุลาการให้เหมาะสมกับข้อพิพาทได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของอนุญาตตุลาการนั้นอาจมีผลกระทบต่อคู่กรณี เพราะแม้อนุญาตตุลาการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องและสุจริตแต่อาจเกิดความผิดพลาดขึ้นได้ จึงมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองแก่อนุญาตตุลาการในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงมีข้อยกเว้นที่อนุญาตตุลาการจะต้องรับผิดชอบ สำหรับในประเทศไทยได้มีการบัญญัติถึงเรื่องความคุ้มครองและความรับผิดชอบของอนุญาตตุลาการไว้ในมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ. 2545 ซึ่งมีการบัญญัติไว้ทั้งความรับผิดทางแพ่งและความรับผิดทางอาญา บทบัญญัติดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนและปัญหาเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการมีบทบัญญัตินี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งหมายจะศึกษาและนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา

จากการศึกษาพบว่า ในเรื่องความรับผิดทางแพ่งของอนุญาตตุลาการ การที่กฎหมายอนุญาตตุลาการของไทยได้กำหนดให้ต้องรับผิดชอบกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงนั้นมีความเหมาะสมแล้ว เพื่อให้อนุญาตตุลาการระมัดระวังและเอาใจใส่ในการทำหน้าที่ ซึ่งจะส่งผลทำให้อนุญาตตุลาการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยควรมีกำหนดนิยามหรือคำจำกัดความของคำว่า “ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” ไว้ในพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ เพื่อให้การใช้การตีความมีความชัดเจนมากขึ้น และควรมีกำหนดเป็นกรณีตัวอย่างหรืออาจทำเป็นแนวทางปฏิบัติ (Guideline) เพื่ออธิบายว่าการกระทำแค่ไหน เพียงใดจึงจะถือว่าเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เพื่อเป็นตัวอย่างในทางปฏิบัติ และสร้างความชัดเจนแน่นอนของกฎหมาย

สำหรับในเรื่องความรับผิดทางอาญาของอนุญาตตุลาการกรณีทุจริต เรียกรับสินบน นั้นได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากว่าไม่เหมาะสมและส่งผลกระทบต่อพัฒนาการอนุญาตตุลาการของไทย เนื่องจากโดยพื้นฐานแล้วการอนุญาตตุลาการเป็นเรื่องของสัญญา

และพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการจัดวางระบบกลไก เพื่อตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจของ
อนุญาติตตูลการอยู่แล้ว หากอนุญาติตตูลการทำผิดก็สามารถฟ้องร้องได้ทั้งทางแพ่งและตาม
กฎหมายอาญาทั่วไปได้ นอกจากนี้ อาจวางมาตรการป้องกันการทุจริตของอนุญาติตตูลการ
เพิ่มเติม จึงน่าจะเป็นการเพียงพอแก่กรณีเพื่อให้กระบวนการอนุญาติตตูลการนั้นดำเนินไปตาม
เป้าหมายและเจตนารมณ์ของการอนุญาติตตูลการ